

Utvärderingsrapport: Institutionen för nordiska språk, Svenska som andraspråk, kandidatnivå

Inledning

I enlighet med Riktlinjer för Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar (UFV 2015- 475) och Språkvetenskapliga fakultetsnämndens modell för kvalitetsuppföljning och utbildningsutvärderingar 2017-2022 (Språkfak 2018/13) utvärderades fakultetens huvudområden på grundnivå och avancerad nivå under 2020.

Via zoom genomfördes platsbesök 20 – 24 april, 2020. Underlaget för bedömarpanelen utgjordes av självvärdering samt ett dokumentationspaket omfattande bland annat kursplaner, utbildningsplaner och kursrapporter.

Bedömarpanelen hade följande sammansättning:

- Hans Lindquist, professor emeritus i engelska, Malmö universitet (ordförande)
- Hanne Leth Andersen, rektor, professor i universitetspedagogik, Roskilde Universitet
- Marcus Eng, studiebevakare vid Uppsala Studentkår (studeranderepresentant)
- Riho Grünthal, professor i östersjöfinska språk, Helsingfors universitet
- Magdalena Sörle, masterstudent i svenska, Uppsala universitet (studeranderepresentant)
- Gunhild Vidén, professor emerita i latin, Göteborgs universitet

I september överlämnade panelen sina bedömarrapporter. I december redovisade ämnena utvärderingsrapporter i vilka berörda lärarkollegier reflekterar över sina utbildningars styrkor, svagheter och utvecklingsområden.

De viktigaste slutsatserna av utvärderingen

Panelens sammanfattande utlåtande för ämnet Svenska som andraspråk A-C (90 hp) är att utbildningen fungerar bra och att examensmålen uppfylls. Panelen bedömer progressionen mellan A-, B- och C- nivåerna som genomtänkt och arbetsformerna som varierade. Panelen beskriver också i sitt utlåtande att de upplever att det inom kollegiet finns en vilja till reflektion, självkritik och utvecklingsarbete

Svenska som andraspråk kan läsas som huvudämne i en kandidatexamen (180 hp) och kurserna samläses med studenter inom Ämneslärarutbildningen vilket resulterar i en tämligen heterogen studentgrupp med studerande inom lärarutbildningen, redan verksamma lärare, skolledare och annan verksam personal inom skola och utbildning samt en del studerande med allmänt intresse för området. Panelen liksom ämnet lyfter detta som en fördel genom att det ger upphov till intressanta diskussioner. Panelen sammanfattar att utbildningen fokuserar på att utbilda lärare i svenska som andraspråk men lyfter att det också finns en strävan hos ämnet att tillgodose andra behov i samhället

Ämnet instämmer i panelens beskrivning av progressionen i ämnet, arbetet i kollegiet och i synen på den för ämnet aktuella studentgruppen. Ämnet vill också bekräfta panelens uppfattning av att forskningsanknytningen i ämnet är stark men också tillägga att Institutionen vid nordiska språk under höstterminen 2020 tillsatte en professor i svenska med inriktning mot sociolingvistik som har sitt huvudsakliga forskningsintresse inom flerspråkighet och svenska som andraspråk. Under vårterminen 2021 kommer den didaktiska inriktningen förstärkas ytterligare av ett ny tillsatt biträdande lektorat i svenska som andraspråk med didaktisk inriktning.

Att ämnet Svenska som andraspråk består av ett välfungerande kollegium med tydlig forskningsanknytning inom flerspråkighet och svenska som andraspråk och med erfarenhet av undervisning i svenska som andraspråk inom annan utbildningsform är också något som i rapporten lyfts som styrkor och som ämnet instämmer med.

Identifierade svagheter och utvecklingsområden

Även om panelens sammanfattande utlåtande för ämnet Svenska som andraspråk A-C (90 hp) är att utbildningen fungerar bra och att examensmålen uppfylls identifierar panelen utvecklingsområden för fyra av de sammanlagt åtta målen, vilka återges nedan:

- **Mål 2:** För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer.
- **Mål 4:** För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika grupper
- **Mål 5:** För kandidatexamen skall studenten visa sådan färdighet som fordras för att självständigt arbeta inom det område som utbildningen avser.
- **Mål 6:** För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter.

Prioriterat utvecklingsområde

Panelens bedömarutlåtande diskuterades under institutionens kollegiedagar den 29 september och den 17 november 2020. De identifierade svagheter och utvecklingsområdena analyserades och en prioriteringsordning diskuterades fram. För att ta tillvara på panelens förslag och synpunkter inleddes ett kursutvecklande arbete för de fyra utvecklingsområden som panelen identifierat, och kollegiet valde att prioritera mål 2, 4 och 6 framför mål 5.

Planerade åtgärder och utvecklingsinsatser

Nedan redogörs för de mål som panelen identifierat som utvecklingsområde, den rekommendation som panelen lämnat i sitt utlåtande och för vilka åtgärder och vilka arbetsinsatser som är planerade.

De utvecklingsområden och de förslag till utvecklingsarbete som panelen presenterar är i linje med förslag som ämnet lyfter i självvärderingen och för några av målen har detta arbete redan påbörjats.

Mål 2: För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer.

Rekommendation: I självvärderingen föreslås att de studerande ska uppmuntras att delta mer i institutionens seminarieverksamhet. Detta kan vara ett bra sätt att ytterligare stärka förmågan till kritiskt tänkande.

Ämnets förslag till genomförande: Ämnet följer panelens rekommendation att inkludera institutionens högre seminarium som en del av undervisningen på utbildningen och på så vis arbeta för att stärka förmågan till kritiskt tänkande. Ämnet inleder detta arbete på B- och C-

nivå men väljer att studenterna på den här nivån ska tränas genom att närvara vid seminariet utan krav på aktivt deltagande. En uppgift på B-kursen Språkanalys och bedömning kopplas till något av terminens seminarier och på C-nivån knyts en uppgift på C-seminariet till något av terminens högre seminarier. Rent praktiskt innebär detta att schemat för kurserna behöver anpassas till tiden för det högre seminariet och att informationen om, och programmet för seminarieserien behöver göras tydligare för studenterna. Det högre seminariet kommer redan från vårterminen 2021 att vara en del av undervisning och examination på B- och C-nivå inom Svenska som andraspråk.

Mål 4: För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika grupper.

Rekommendation: I självutvärderingen tas ett nytt kursmål upp där ”forskare, lärare och allmänheten” förekommer som målgrupp. Även politiker och föräldrar nämns. Ett sådant mål skulle till exempel kunna uppnås genom att de studerande får göra presentationer riktade till dessa grupper eller får skriva populärvetenskapliga texter.

Ämnets förslag till genomförande: Som planerade utvecklingsinsatser har en uppgift om att skriva en populärvetenskaplig text införts i teori och metodkursen på C-nivå och det finns sedan tidigare frågeställningar i A-kursen Skolan i det flerspråkiga samhället som berör målet. Innehållet i målet skulle dock kunna förstärkas genom att även införas i uppgifter i andra kurser och på andra nivåer. Kollegiet har diskuterat att det helst bör finnas en uppgift av det här slaget på varje nivå och också helst med en medveten progression. Till exempel skulle en uppgift kunna gå ut på att rikta information om skolämnet svenska som andraspråk- till föräldrar eller att (utifrån något slags elevunderlag) förklara för en förälder hur det går för eleven. Det skulle också kunna handla om att rikta information eller besvara frågor som rör yrkesgrupper som socionomer eller verksamheter som hemtjänst och arbetsförmedlingen. Uppgifterna skulle kunna examineras både skriftligt och muntligt som

fristående examinerande moment, eller utgöra frågor på hemtentamen på kurser. Lärare i ämnet arbetar under december månad med att utforma moment som skulle kunna ingå i den inledande delkursen på A-nivå Skolan i det flerspråkiga samhället. I B-kursen Andraspråksinlärares läs och skrivutveckling återtas från vårterminen 2021 en fråga i hemtentamen som gick ut på att rikta information om tex. språkutvecklande arbetssätt till kollegor i andra ämnen på en skola.

Mål 6: För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällseliga och etiska aspekter.

Rekommendation: Tydliggör och förstärk arbetet med etiska frågeställningar i kursmålen för alla nivåer.

Ämnets förslag till genomförande: Detta mål har redan förstärkts i C-kursen Teori och metod (och finns även med i C-seminariet). I B-kursen Flerspråkighet i samhället och hos individen diskuteras etik när attitydforskning tas upp och i B-kursen Språkanalys och bedömning diskuteras etik i förhållande till språktestning. Kollegiet är dock överens om att etiska aspekter även skulle kunna komma in tidigare i utbildningen och att de etiska frågeställningarna kan förtydligas i de moment där de redan förekommer. Frågor som kan diskuteras i undervisningen är till exempel hur forskning i ämnet kan användas i samhället, hur resultat kan plockas upp av media och användas av olika grupper i olika syften. Diskussionen kan också handla om politisk forskning, forskare som aktivister samt hur man förhåller sig till sitt ämne.

De etiska aspekterna kommer från och med vårterminen 2021 att förstärkas och diskuteras mer explicit inför auskultation i A-kursen Andraspråksinläring i teori och praktik och i samband med en intervjuuppgift på B-kursen Flerspråkighet i samhället och hos individen.

Mål 5: För kandidatexamen skall studenten visa sådan färdighet som fordras för att självständigt arbeta inom det område som utbildningen avser.

Rekommendation: Överväg att införa moment som förbereder de studerande för andra arbetsområden än utbildning.

Ämnets förslag till genomförande: Som vi klargjort i självvärderingen tänker sig de flesta av de studenter som läser ämnet svenska som andraspråk en framtid som lärare i ämnet, i grundskolan, gymnasiet eller i vuxenutbildningen. För detta ändamål ger examen studenterna goda förutsättningar att utveckla och visa den färdighet som fordras för att kunna arbeta inom det område som utbildningen avser. Institutionen skulle dock som bedömarpanelen påpekar eventuellt bli bättre på att förbereda studenterna på andra arbetsområden än utbildning. Till exempel skulle institutionen kunna bli bättre på att inspirera och motivera studenter inom svenska som andraspråk till att efter avslutad kandidatexamen söka sig vidare till avancerad nivå i ämnet och även till att se forskarutbildning och forskning som en möjlig karriärväg. Som ett led i det avser vi bland annat ge sva-studenterna tydligare information om möjliga karriärvägar inom universitetet. Vi kommer också att fortsätta att se till att studenter som skriver uppsats paras ihop med handledare med relevant ämneskompetens. Därutöver ska vi arbeta för att studenter inom svenska som andraspråk inkluderas i institutionens studieråd och där kan diskutera och föreslå hur vi kan gå vidare med att stärka mål 5.

Kollegiet diskuterar förutsättningarna för att skapa en kurs på A-nivå som i linje med mål 4 riktar in sig mot flerspråkighet i arbetslivet och som skulle kunna bistå med en viktig kompetens för personer som är eller kommer att vara verksamma inom tex. offentlig sektor, inom HR-verksamhet eller annan verksamhet i vårt flerspråkiga samhälle. Kollegiet menar dock att ett utvecklingsarbete för att möta panelens utvecklingsförslag inom kandidatnivå inte är av högsta prioritet just nu eftersom studenterna med få undantag ämnar bli lärare. Av den anledningen finns ingen fastlagd tidplan för att tillgodose bedömarpanelens rekommendation kring mål 5.

Språkvetenskapliga fakultetsnämndens slutsats och kommentar

Underlagen för kandidatexamen visas sammantaget att utbildningen uppfyller examensordningens krav.